

Veiledning
om
bedømmelse
av
norske
doktorgrader

Anbefalt av
Universitets- og høgskolerådet (UHR)
13.05.22

Tatt i bruk av Universitetet i Stavanger 05.10.2022, etter behandling i Forsknings- og innovasjonsutvalget 26.09.2022.

Innhold

0. Om veiledningen	2
1. Om norske doktorgrader	3
2. Om arbeidsfordelingen mellom komitémedlemmene	3
3. Bedømmelseskomitéens vurdering av doktorgradsarbeidet	4
3.1 Krav til avhandlingen eller til det kunstneriske doktorgradsresultatet	4
3.2 Bedømmelsen av den vitenskapelige avhandlingen	5
3.3 Bedømmelsen av det kunstneriske doktorgradsresultatet	6
3.4 Komiteens innstilling og konklusjon	6
4. Bedømmelseskomiteens vurdering av doktorgradsprøven	7
4.1 Prøveforelesningen(e) eller annen prøve over oppgitt emne	7
4.2 Disputasen	9
4.3 Komiteens vurdering og innstilling	10

0. Om veiledningen

Universitetet i Stavanger sin Veiledning om bedømmelse av norske doktorgrader bygger på Universitets- og høgskolerådet (UHR) sin Veiledning om bedømmelse av norske doktorgrader. Hensikten med veiledningen er å bidra til at bedømmelse av doktorgrader i Norge, det vil si bedømmelse av doktorgradsavhandlinger, prøveforelesninger og disputas, gjøres etter en felles standard.

Arbeidet med bedømmelse av doktorgrader ved Universitetet i Stavanger reguleres av

- forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Stavanger*
- forskrift for dr.philos.-graden ved Universitetet i Stavanger*

og til utfyllende bestemmelser, retningslinjer m.m.

Alle som deltar i bedømmelsen av doktorgradsarbeid ved Universitetet i Stavanger skal gjøres kjent med forskriften/reglementet og de utfyllende regler for den aktuelle graden. Denne veiledningen fokuserer på bedømmelsen spesielt, og gir en beskrivelse av de normer og prosedyrer som regnes som felles for bedømmelsen av norske doktorgrader.

1. Om norske doktorgrader

En norsk doktorgrad er en sertifisering av forskerkompetanse på tredjesyklus-nivå i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning.

Dette kompetansenivået forutsettes å være det samme for gradene med tidsnormering og organisert forskerutdanning (ph.d.-graden) som for dr.philos.-graden, som er en grad uten tidsnormering og organisert forskerutdanning. Prinsippet om likeverdighet refererer til faglig *nivå* og *kvalitet på doktorgradsarbeidet*, ikke alene til *omfanget av arbeidet*. Det skal legges vekt på doktorgradsarbeidets kvalitet, relevans og betydning, og ikke på *om* arbeidet/arbeidene som inngår er publisert eller offentliggjort på bedømmelsestidspunktet eller *hvor* arbeidet/arbeidene eventuelt er publisert eller offentliggjort.

I den organiserte forskerutdanningen kan kompetanse også være dokumentert gjennom prøver og deltakelse i ulike typer tiltak knyttet til opplæringsdelen. Fraværet av krav til opplæring i dr.philos.-graden forventes kompensert ved at selve avhandlingsarbeidet er noe mer omfattende enn det en ville kreve for de organiserte forskerutdanningsprogrammene. Uansett grad skal kandidaten tilfredsstillende de samme *minstekrav til forskerkompetanse* – uttrykt gjennom kvalifikasjonsrammeverkets krav til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse på tredje syklus-nivå.

Organisert forskerutdanning kan føre fram til en vitenskapelig ph.d.-grad, “philosophiae doctor (ph.d.)”, eller en kunstnerisk ph.d.-grad, “philosophiae doctor (ph.d.) i kunstnerisk utviklingsarbeid”.

Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Stavanger

§ 1-3 Graden philosophiae doctor tildeles på grunnlag av:

- godkjent vitenskapelig avhandling
- godkjent gjennomføring av opplæringsdelen
- godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- godkjent offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

Forskrift for graden dr.philos. ved Universitetet i Stavanger

§ 5 Graden dr. philos. ved Universitetet i Stavanger tildeles på grunnlag av:

- Godkjent vitenskapelig avhandling
- Godkjent offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)
- To godkjente prøveforelesninger

2. Om arbeidsfordelingen mellom komitémedlemmene

Medlemmene av bedømmelseskomiteen skal på selvstendig grunnlag bedømme doktorgradsresultatet, eventuelt prøveforelesningen(e), og disputasen.

Lederen av bedømmelseskomiteen er kontaktpunkt mellom komiteen og institusjonen. Lederen sørger for at tidsfrister overholdes, at bedømmelsen tilfredsstillende kravene til faglig kvalitet og at de eksterne komitémedlemmene gjøres kjent med hele bedømmelsesprosessen. Lederen har ansvar for å sette i gang arbeidet med vurderingen. Lederen samordner komiteens innstilling og sender inn endelig innstilling til institusjonen.

Lederen bidrar til å avklare arbeidsdelingen mellom komitémedlemmene.

3. Bedømmelseskomitéens vurdering av doktorgradsarbeidet

3.1 Krav til avhandlingen eller til det kunstneriske doktorgradsresultatet

Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Stavanger

§ 6-1. Krav til avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid som oppfyller internasjonale standarder med hensyn til etiske krav, faglig nivå og metode.

Avhandlingen skal bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ha et faglig nivå som tilsier at den vil kunne publiseres eller offentliggjøres i egnet format som en del av fagets forskningsbaserte kunnskapsutvikling.

Avhandlingen kan bestå av en monografi eller en sammenstilling av flere mindre arbeider.

Dersom avhandlingen består av flere mindre arbeider, skal det redegjøres for sammenhengen mellom dem i en innledende del («kappe»). Denne innledningsdelen skal, i et helhetlig perspektiv, sammenfatte og sammenstille problemstillingene og konklusjonene som legges frem i delarbeidene, og dokumentere sammenhengen i avhandlingen. Innledningsdelen skal også gjøre rede for valg av teori og metode og vurdering av resultatet i henhold til internasjonale standarder og faglig nivå innen fagområdet. Kandidaten skal være eneforfatter av innledningsdelen.

Avhandlingens hovedkomponent kan bestå av et nytt produkt eller en systematisert materialsamling eller ha en annen fremstillingsform (for eksempel lyd, bilde, video, elektroniske fremstillingsformer) der dens teoretiske og metodiske grunnlag ikke fremgår av produktet selv. I slike tilfeller skal avhandlingen, foruten å fremstille selve produktet, ha en innledende del («kappe»).

Fakultetet bestemmer hvilket språk som kan benyttes i en avhandling.

Forskrift for graden dr.philos. ved Universitetet i Stavanger

§ 6. Krav til avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid som oppfyller internasjonale standarder med hensyn til etiske krav, faglig nivå og metode. Avhandlingen skal ligge på samme faglige nivå som en ph.d.-avhandling, men ha betydelig større omfang.

Avhandlingen skal bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ha et nivå som tilsier at den vil kunne publiseres som en del av fagets forskningsbaserte kunnskapsutvikling.

Avhandlingen kan bestå av en monografi eller en sammenstilling av flere mindre arbeider. Dersom avhandlingen består av flere mindre arbeider, skal det redegjøres for sammenhengen mellom dem i en innledende del («kappe»). Denne innledningsdelen skal, i et helhetlig perspektiv, sammenfatte og sammenstille problemstillingene og konklusjonene som legges frem i delarbeidene og dokumentere sammenhengen i avhandlingen. Innledningsdelen skal også gjøre rede for valg av teori og metode og vurdering av resultatet i henhold til internasjonale standarder og faglig nivå innen fagområdet. Kandidaten skal være eneforfatter av innledningsdelen.

Avhandlingens hovedkomponent kan bestå av et nytt produkt eller en systematisert materialsamling eller ha en annen fremstillingsform (for eksempel lyd, bilde, video, elektroniske fremstillingsformer) der dens teoretiske og metodiske grunnlag ikke fremgår av produktet selv. I slike tilfeller skal avhandlingen, foruten å fremstille selve produktet, ha en innledende del («kappe»).

Dersom avhandlingen eller deler av den er blitt til i samarbeid med andre, skal kandidaten følge de normer for medforfatterskap som er allment akseptert i fagmiljøet og i henhold til internasjonale standarder.

I avhandlinger hvor det inngår arbeider med flere forfattere eller samarbeidspartnere, skal det følge en underskrevet erklæring som beskriver kandidatens og medforfatterens innsats i hvert enkelt arbeid.

Avhandlingen skal være skrevet på norsk, svensk, dansk eller engelsk.

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig.

En avhandling som ikke er blitt godkjent ved en tidligere bedømmelse, kan bedømmes i omarbeidet versjon, enten som eneste arbeid eller som ett av flere sammenhengende arbeider, først seks måneder etter at fakultetet har fattet beslutning om å underkjenne avhandlingen. Bedømmelse på ny kan bare finne sted én gang.

3.2 Bedømmelsen av den vitenskapelige avhandlingen

Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Stavanger

§ 7-5. Innhenting av supplerende opplysninger

Bedømmelseskomiteen kan kreve fremlagt kandidatens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

Bedømmelseskomiteen kan be veileder om å gjøre rede for veiledningen og arbeidet med avhandlingen.

§ 7-6. Omarbeiding av innlevert avhandling

Bedømmelseskomiteen kan på grunnlag av den innleverte avhandlingen og eventuelt grunnlagsmateriale og tilleggsinformasjon anbefale at fakultetet gir tillatelse til mindre omarbeiding før endelig innstilling foreligger. Komiteen skal gi en konkret oversikt i skriftlig form over hva kandidaten må omarbeide.

Tillater fakultetet en mindre omarbeiding av avhandlingen, skal det gis en frist for slik omarbeiding som normalt ikke skal være lengre enn tre måneder. Det skal også fastsettes en ny frist for oversendelse av komiteens endelige innstilling. Fakultetets vedtak etter denne bestemmelsen kan ikke påklages av kandidaten.

Dersom komiteen finner at dyptgripende endringer vedrørende teori, hypotese, materiale eller metode er nødvendige for at avhandlingen skal finnes verdig til å forsvares for graden, skal komiteen i stedet avgi en innstilling om at avhandlingen ikke er verdig til å forsvares for graden, jf. § 7-8.

Forskrift for graden dr.philos. ved Universitetet i Stavanger

§ 10. Innhenting av supplerende opplysninger

Bedømmelseskomiteen kan kreve fremlagt kandidatens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

§ 11. Retting av formelle feil i avhandlingen

Et innlevert arbeid kan ikke trekkes tilbake før det er endelig avgjort om det er verdig til offentlig forsvar av graden.

Etter innlevering kan kandidaten søke fakultetet om tillatelse til å rette formelle feil i avhandlingen. Søknaden skal inneholde en fullstendig oversikt over de feil (errata) som ønskes rettet. Søknad om retting av formelle feil må leveres inn senest fire uker før bedømmelseskomiteens frist for avlevering av innstilling, og kan bare skje én gang.

I bedømmelsen av avhandlingen legges det spesielt vekt på om avhandlingen er et selvstendig og helhetlig vitenskapelig arbeid på høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, metodisk, teoretisk og empirisk grunnlag, dokumentasjon, behandling av litteratur og fremstillingsform. Det er spesielt viktig at det blir vurdert om materialet og metodene er tjenlige for de spørsmål som reises i avhandlingen, og om argumentene og konklusjonene som fremføres er holdbare.

Avhandlingen skal bidra til ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier at arbeidet/arbeidene vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Hvis doktorgradsarbeidet består av en skriftlig komponent i kombinasjon med et varig dokumentert produkt eller en produksjon, skal det vurderes om arbeidene etter sitt innhold utgjør et hele og til sammen tilfredsstillende kravene til et selvstendig forskningsarbeid for graden ph.d. Dette inkluderer at komiteen må være til stede ved, eller på annen tilfredsstillende måte overvære, eventuell produksjon som oppføres som del av doktorgradsarbeidet. Det må framgå av den skriftlige komponenten at arbeidet tilfredsstillende kravene til problemformulering, metodisk, teoretisk og empirisk grunnlag, dokumentasjon, behandling av litteratur og fremstillingsform. Den skriftlige komponenten må også redegjøre for valgene som er gjort vedrørende produktet eller produksjonen.

Hvis avhandlingen er satt sammen av flere delarbeider (manuskripter/artikler), skal komiteen basert på avhandlingens sammenfattende del (jf. § 11-1 tredje ledd), vurdere om delarbeidene etter sitt innhold utgjør et hele. Sammenfatningen skal være utformet av kandidaten alene, og er meget viktig både for kandidaten og for komiteen i dens vurdering. I denne delen skal kandidaten ikke bare sammenfatte, men også sammenstille, de problemstillinger og konklusjoner som legges frem i delarbeidene i et helhetlig perspektiv og på den måten dokumentere sammenhengen i avhandlingen.

Hvis avhandlingen inneholder delarbeider med flere forfattere, skal komiteen basert på medforfattererklæringene, vurdere om kandidatens innsats kan identifiseres og om kandidaten står som eneansvarlig for en tilstrekkelig stor del av avhandlingen. Dersom kandidatens egen dokumentasjon ikke er tilstrekkelig, kan komiteen innhente ytterligere opplysninger.

Hvis avhandlingen i sin helhet er innlevert som et fellesarbeid, er det rimelig å forvente at forskningsprosjektet og/eller avhandlingen vil være mer omfattende enn det en ville forvente av et individuelt arbeid. Så langt det er mulig skal hver av kandidatene vurderes og prøves etter de samme krav som når arbeidet er utført av én person. Monografi kan ikke godkjennes som fellesarbeid.

3.3 Bedømmelsen av det kunstneriske doktorgradsresultatet

En norsk ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid er en sertifisering av et kunstnerisk utviklingsarbeid på tredje syklus-nivå i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning. Doktorgradsarbeidet skal bestå av et kunstnerisk resultat og materiale som dokumenterer kunstnerisk refleksjon, og dette arbeidet skal til sammen være et helhetlig og selvstendig arbeid som oppfyller internasjonale standarder innenfor fagfeltet når det gjelder nivå og etiske krav. Arbeidet skal bidra til utvikling av ny kunnskap, innsikt og erfaring innenfor fagområdet.

I bedømmelsen av doktorgradsarbeidet legges det spesiell vekt på om arbeidet er et selvstendig og helhetlig kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt faglig nivå. Det må vurderes om det kunstneriske resultatet ligger på høyt nivå når det gjelder originalitet, koherens, uttrykk og formidling og om det er valgt hensiktsmessige presentasjonsformer for både det kunstneriske resultatet og for dokumentasjonen av kunstnerisk refleksjon. Prosess med hensyn til kunstneriske valg, bruk av teori og metode, dialog med ulike nettverk og fagmiljøer må vurderes. Arbeidet skal tydelig plasseres nasjonalt og internasjonalt innenfor fagfeltet og skal bidra til fagutviklingen i feltet.

3.4 Komiteens innstilling og konklusjon

Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Stavanger

§ 7-8. Bedømmelseskomiteens innstilling

Bedømmelseskomiteen avgir innstilling om hvorvidt arbeidet er verdig til å forsvares for graden. Innstilling og eventuelle dissenser skal begrunnes.

Bedømmelseskomiteens innstilling skal foreligge senest innen tre måneder etter at komiteen har mottatt avhandlingen. Tillater fakultetet omarbeiding av avhandlingen, løper ny frist fra den dato avhandlingen leveres på nytt.

Bedømmelseskomiteens innstilling oversendes fakultetet som forelegger denne for kandidaten. Kandidaten gis en frist på ti arbeidsdager til å fremme skriftlige merknader til innstillingen. Hvis kandidaten ikke ønsker å fremme merknader, skal fakultetet snarest underrettes skriftlig om dette.

Kandidatens eventuelle merknader skal sendes fakultetet.

Forskrift for graden dr.philos. ved Universitetet i Stavanger

§ 12. Bedømmelseskomiteens innstilling

Bedømmelseskomiteen avgir innstilling om hvorvidt arbeidet er verdig til å forsvares for graden. Innstilling og eventuelle dissenser skal begrunnes.

Bedømmelseskomiteens innstilling skal normalt foreligge innen tre måneder etter at komiteen har mottatt avhandlingen. Tillater fakultetet omarbeiding av avhandlingen, løper ny frist fra den dato avhandlingen leveres på nytt.

Bedømmelseskomiteens innstilling oversendes fakultetet som forelegger denne for kandidaten. Kandidaten gis en frist på ti

arbeidsdager til å fremme skriftlige merknader til innstillingen. Hvis kandidaten ikke ønsker å fremme merknader, skal fakultetet snarest underrettes skriftlig om dette.

Kandidatens eventuelle merknader skal sendes fakultetet. Fakultetet fatter vedtak i saken i samsvar med § 10.

Innstillingen skal inneholde en kort beskrivelse av arbeidets format (monografi/artikkelsamling/konsert etc.). Videre skal innstillingen inneholde en omtale av avhandlingens vitenskapelige eller kunstneriske betydning og dens mest sentrale momenter (dette kan for eksempel være teori, hypoteser, materiale, metoder og funn).

Når komiteen konkluderer med å godkjenne doktorgradsarbeidet for disputas, bør begrunnelsen kunne formuleres relativt kort. Komiteen bør da bestrebe seg på å gi innstillingen i en generell og kortfattet form. I de tilfeller hvor komiteen konkluderer med at doktorgradsarbeidet ikke bør godkjennes, vil det være naturlig med en mer utførlig begrunnelse. Kandidaten kan gi en kommentar til komiteens innstilling via egen organisasjon.

Særskilt for vitenskapelig ph.d.-grad:

Dersom komiteen vurderer det slik at en vitenskapelig ph.d.-avhandling ikke bør godkjennes for disputas slik den foreligger, men at avhandlingen med en viss omarbeiding ville kunne bringes opp på et tilfredsstillende nivå innen en frist gitt i institusjonens ph.d.-forskrift, kan den gi en anbefaling om at kandidaten bør få anledning til slik omarbeiding. Ved Universitetet i Stavanger skal denne fristen normalt ikke være lenger enn tre måneder, jf. forskriftens § 7-6.

Ved anbefaling om mindre omarbeiding skal komiteen gi en konkret oversikt i skriftlig form over hva kandidaten må omarbeide. Komiteen bør gi noen føringer for hvilke områder avhandlingen må forsterkes på (for eksempel forholdet mellom materiale og konklusjon, bruk av dokumentasjon, begrepsbruk, klarhet i problemstilling), uten at anbefalingen kan oppfattes som en forsikring om godkjenning når komiteen leverer sin endelige innstilling. Muligheten til å foreta mindre omarbeiding skal ikke regnes som ny bedømmelse, men fører til at bedømmelsen blir utsatt. Dersom en "mindre omarbeidet" avhandling blir underkjent, har kandidaten derfor anledning til å levere avhandlingen til ny bedømmelse, én gang.

4. Bedømmelseskomiteens vurdering av doktorgradsprøven

Doktorgradsprøven for den vitenskapelige ph.d.-graden består av en prøveforelesning og et offentlig forsvar av avhandlingen (disputas). Doktorgradsprøven for den kunstneriske ph.d.-graden består av en prøveforelesning og offentlig forsvar av det kunstneriske doktorgradsresultatet (disputas).

Doktorgradsprøven for dr.philos.-graden består av to prøveforelesninger og offentlig forsvar av avhandlingen (disputas).

4.1 Prøveforelesning(e) eller annen prøve over oppgitt emne

Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Stavanger

§ 8-1. Avholdelse av prøveforelesning

Etter at avhandlingen er funnet verdig til å forsvares, og før disputas, jf. § 8-3, skal kandidaten holde prøveforelesning. Prøveforelesningen er en selvstendig del av doktorgradsprøven og skal være over oppgitt emne. Hensikten er å prøve kandidatens evne til å tilegne seg kunnskaper utover avhandlingens tema og evnen til å formidle disse i en forelesningssituasjon.

Emne for prøveforelesning kunngjøres for kandidaten ti arbeidsdager før forelesningen. Emnet for forelesningen skal ikke stå i direkte forbindelse med temaet for avhandlingen.

Dersom fakultetet velger å avholde prøveforelesningen i forbindelse med disputas, oppgir bedømmelseskomiteen emne for prøveforelesning og forestår selv vurderingen. Dersom de to prøvene holdes separat, kan fakultetet oppnevne en egen forelesningskomité som også fastsetter emne for prøveforelesningen. Minst ett av bedømmelseskomiteens medlemmer skal da delta i vurderingen.

Prøveforelesningen skal skje på avhandlingsspråket med mindre fakultetet godkjenner et annet språk.

§ 8-2.Vurdering av prøveforelesning

Fakultetet fatter vedtak på grunnlag av komiteens innstilling, jf. § 8-1. Fakultetet avgjør om prøveforelesningen er bestått eller ikke bestått. Det skal begrunnes dersom prøveforelesningen vurderes ikke bestått. Prøveforelesningen skal være bestått før disputas kan avholdes.

Dersom prøveforelesningen vurderes som ikke bestått, kan kandidaten melde seg til ny prøveforelesning. Ny prøveforelesning må holdes over nytt emne, snarest mulig, og ikke senere enn 6 måneder etter første prøveforelesning. Forelesningen skal så vidt det er mulig bedømmes av samme komité som den opprinnelige, dersom fakultetet ikke har bestemt noe annet. Kandidaten kan holde ny prøveforelesning kun én gang.

Forskrift for graden dr.philos. ved Universitetet i Stavanger

§ 16-1.Prøveforelesninger

Dersom arbeidet finnes verdig til å forsvares for graden, skal kandidaten holde to offentlige prøveforelesninger, en over et selvvalgt emne og en over et oppgitt emne. Prøveforelesningene er en selvstendig del av doktorgradsprøven. Hensikten er å prøve kandidatens evne til å tilegne seg kunnskaper utover avhandlingens tema og evnen til å formidle disse i en forelesningssituasjon.

Kandidaten meddeler tittel på prøveforelesning over selvvalgt emne til universitetet én måned før planlagt disputasdato. Emne for prøveforelesning over oppgitt emne bestemmes av bedømmelseskomiteen og kunngjøres for kandidaten ti arbeidsdager før forelesningen.

Prøveforelesningene skal avholdes på avhandlingsspråket med mindre fakultetet godkjenner et annet språk.

Prøveforelesningene skal vurderes av bedømmelseskomiteen som bestått eller ikke bestått. Det skal begrunnes dersom en eller begge prøveforelesningene vurderes ikke bestått.

Fakultetet fatter vedtak om godkjenning av prøveforelesning på grunnlag av komiteens innstilling.

Dersom en eller begge prøveforelesningene vurderes som ikke bestått, kan kandidaten melde seg til nye prøveforelesninger. Nye prøveforelesninger må holdes over nytt/nye titler, snarest mulig, og ikke senere enn seks måneder etter første gang. Forelesningene skal så vidt det er mulig bedømmes av samme komité som den opprinnelige, dersom fakultetet ikke har bestemt noe annet.

Kandidaten kan holde nye prøveforelesninger kun én gang.

Prøveforelesningen skal være bestått før disputas kan avholdes.

Ved vitenskapelig ph.d. skal kandidaten gjennom prøveforelesningen dokumentere sin evne til å tilegne seg og formidle forskningsbaserte kunnskaper ut over sitt spesialområde.

Ved ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid skal kandidaten gjennom prøveforelesningen dokumentere sin evne til å tilegne seg og formidle kunnskaper utover doktorgradsresultatets tema.

For dr.philos.-graden skal kandidaten ha to prøveforelesninger, én over oppgitt emne og én over selvvalgt emne. Prøveforelesningen over selvvalgt emne skal ikke være en oppsummering av avhandlingen og de funn som er gjort der, men være en faglig presentasjon som står på egne bein.

Forelesningen eller prøven bør formidles på en slik måte at den med utbytte kan følges av studenter på masternivå. Bedømmelseskomiteen vurderer prøveforelesningen(e) som bestått eller ikke bestått. I vurderingen vektlegges både faglig innhold og evne til formidling.

4.2 Disputasen

Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Stavanger

§ 8-3. Offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

Offentlig forsvar av avhandlingen skal normalt finne sted innen to måneder etter at fakultetet har funnet avhandlingen verdig til å forsvares.

Tid og sted for det offentlige forsvaret kunngjøres minst ti arbeidsdager før det avholdes. Den komiteen som opprinnelig har bedømt avhandlingen, bedømmer også det offentlige forsvaret. Det offentlige forsvaret skjer på avhandlingsspråket med mindre fakultetet, godkjenner et annet språk.

Det skal normalt være to opponenter. De to opponentene skal være medlemmer av bedømmelseskomiteen og utpekes av fakultetet.

Disputasen ledes av dekan eller den dekan bemyndiger. Kandidaten skal gis anledning til å forsvare avhandlingen. Øvrige tilstedeværende skal gis anledning til å kommentere ex auditorio.

Bedømmelseskomiteen avgir innstilling til fakultetet der den gjør rede for hvordan den har vurdert forsvaret av avhandlingen. Innstillingen skal konkludere med om disputasen er vurdert godkjent eller ikke godkjent. Innstillingen skal begrunnes dersom disputasen vurderes ikke godkjent.

Forskrift for graden dr.philos. ved Universitetet i Stavanger

§ 16-2. Offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

Offentlig forsvar av avhandlingen skal normalt finne sted innen to måneder etter at fakultetet har funnet avhandlingen verdig til å forsvares.

Tid og sted for det offentlige forsvaret kunngjøres minst ti arbeidsdager før det avholdes. Den komiteen som opprinnelig har bedømt avhandlingen, bedømmer også det offentlige forsvaret. Det offentlige forsvaret skjer på avhandlingsspråket med mindre fakultetet godkjenner et annet språk.

Det skal normalt være to opponenter. De to opponentene skal være medlemmer av bedømmelseskomiteen og utpekes av fakultetet.

Disputas ledes av dekan eller den dekan bemyndiger. Kandidaten skal gis anledning til å forsvare avhandlingen. Øvrige tilstedeværende skal gis anledning til å kommentere ex auditorio.

Bedømmelseskomiteen avgir innstilling til fakultetet der den gjør rede for hvordan den har vurdert forsvaret av avhandlingen. Innstillingen skal konkludere med om disputasen er vurdert godkjent eller ikke godkjent. Innstillingen skal begrunnes dersom disputasen vurderes ikke godkjent.

Fakultetet fatter vedtak om godkjenning av disputas på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling.

Dersom fakultetet ikke godkjenner disputasen, kan kandidaten forsvare avhandlingen på nytt én gang. Ny disputas skal avholdes senest innen seks måneder og bedømmes så vidt mulig av den samme komité som den opprinnelige, dersom ikke fakultetet har bestemt noe annet.

For nærmere beskrivelse av disputasens forløp og ansvarsfordelingen mellom deltakerne, vises til Universitetet i Stavanger sine doktorgradsforskrifter med eventuelle tilhørende bestemmelser, og andre tradisjonsbestemte normer for gjennomføring av disputasen.

Ved en vitenskapelig doktoravhandling skal disputasen være en faglig diskusjon mellom opponenter og kandidat vedrørende problemformuleringer, metodisk, empirisk og teoretisk grunnlag, dokumentasjon og fremstillingsform. Det bør legges spesiell vekt på å etterprøve holdbarheten av viktige konklusjoner som kandidaten har trukket i sitt arbeid. De problemstillinger som opponentene velger å forfølge, behøver ikke være begrenset til dem som er omtalt i komitéinnstillingen.

En disputas i kunstnerisk utviklingsarbeid skal være en faglig diskusjon mellom opponenter og kandidat hvor man søker å belyse doktorgradsarbeidet best mulig, både når det gjelder det

kunstneriske resultatet og den kunstneriske refleksjonen. Diskusjonen bør ta for seg problemstillinger, prosess, valg av metoder, teorier, dokumentasjon- og fremstillingsformer og hvordan arbeidet bidrar til ny kunnskap, innsikt og erfaring innen fagområdet. De problemstillingene som opponentene velger å forfølge, behøver ikke være begrenset til de som er omtalt i komitéinnstillingen.

Opponentene bør oppfordre til faglig diskusjon som utfordrer kandidaten, ikke bare på doktorgradsresultatets faglige innhold, men også på dens evne til å sette arbeidet i en bredere vitenskapelig/kunstnerisk og samfunnsmessig kontekst. Under disputasen oppfordres opponenter og kandidater til å utfordre hverandre faglig på en respektfull måte.

4.3 Komiteens vurdering og innstilling

I sin innstilling skal bedømmelseskomiteen vurdere forsvaret av avhandlingen eller det kunstneriske resultatet, som godkjent eller ikke godkjent.

Dersom et doktorgradsarbeid er funnet verdig til å forsvares offentlig i disputas, vil dette normalt føre til at forsvaret av den godkjennes for doktorgraden. Dersom det fremkommer nye momenter under disputasen som skaper usikkerhet i komiteen og som ikke kan bringes på det rene under selve disputasen, bør komiteen avklare og vurdere eventuelle konsekvenser av disse før den meddeler sin endelige innstilling.

Dersom arbeidets sentrale konklusjoner likevel, *i lys av nye momenter som kommer frem under disputasen*, viser seg utvilsomt ikke å være holdbare, må bedømmelseskomiteen i sin innstilling vurdere disputasen som ikke godkjent. Det samme gjelder dersom det under disputasen kommer frem klanderverdige forhold av vesentlig betydning for vurderingen av arbeidet, som brudd på forskningsetiske normer eller god akademisk skikk for øvrig. Dersom disputas ikke godkjennes, kan ny disputas holdes én gang.